

تحلیل فضایی-رفتاری الگوهای سکونت‌گزینی گردشگران روستایی در نواحی شهری و روستایی، مطالعه موردی " دهستان لواسان کوچک، شهرستان شمیرانات "

دکتر شهره تاج^۱

سامره رجب نژاد شیخانی^۲

چکیده :

شهر و روستا دو عنصر اصلی در مناطق مختلف جهان به شمار می آیند که همواره با یکدیگر در تعاملات فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی می باشند. از اواسط قرن بیستم با جابجایی گسترده جمعیت میان نقاط شهری و روستایی، ارتباط متقابل این دو عنصر به صورت گذران اوقات فراغت و تملک خانه های دوم در نواحی روستایی تحولی فراوان یافت. بررسی و تحلیل فرایند فضایی - رفتاری گردشگران که برای گذراندن اوقات فراغت خود به روستای دهستان لواسان کوچک مراجعه می کنند و در پی استمرار این امر به منطقه ، اقدام به سکونت‌گزینی در قالب خانه های دوم می نمایند ، از اهداف اصلی پژوهش می باشد. این مقاله با تلفیق و تبیین علم جغرافیای محیط و روانشناسی (علوم رفتاری) که اساس رفتار طبقات مختلف گردشگران و تاثیرات آن در انتخاب نوع سکونت‌گزینی در نواحی مورد نظر، در پس عوامل بنیادی زندگی‌شان (شاخصهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی) به تصویر می کشد، تدوین شده است. پژوهش با استفاده از روش تحقیق توصیفی - پیمایشی با جمع آوری اسناد کتابخانه ای و مشاهده میدانی صورت گرفته است. انجام و نتایج یافته ها، استخراج، جمع بندی، و توسط روش آماری آزمون استقلال صفات مورد تحلیل قرار گرفته است. یافته ها حاکی از آنست که گردشگران روستایی ساکن پایتخت جهت گذران اوقات فراغت در خانه های دوم بر اساس سلیقه و باورهای نشأت گرفته از شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خود رفتار می کنند و مکان گزینی سکونت این افراد در شهر به عنوان سکونت دائم رابطه مستقیمی با انتخاب آگاهانه آنها در استقرار خانه ویلایی شان دارد. بدیهی است که گذران لحظات فراغتی ساکنان شمال شهر تهران به سبب استطاعت مالی نسبت به گروههای ساکن در نقاط دیگر شهر متفاوت است. تمکن مالی در پی شغل‌های پر درآمد ، وجهه اجتماعی در پی تحصیلات بالاتر، باورهای فرهنگی و حتی نوع اتومبیل شخصی، عوامل عمده ای هستند که توان گروه نخست را برای انتخاب خانه دوم و رفتارهای سکونت‌گزینی آنها در شهر از ساکنان گروه دوم متمایز می کنند.

واژگان کلیدی : خانه های دوم ، جغرافیای روستایی ، رفتارهای سکونت‌گزینی ، اوقات فراغت

۱- استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

۲- دانشجوی دکتری رشته جغرافیای روستایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد

تاریخ دریافت: ۹۱/۴/۳ تاریخ پذیرش: ۹۱/۹/۲

مقدمه :

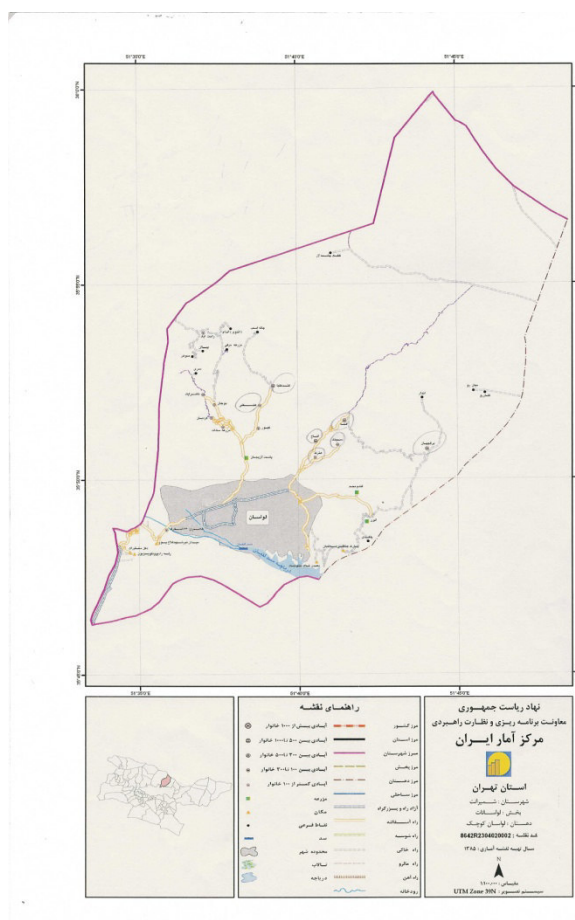
عزیمت ساکنین شهرهای بزرگ به روستاهای پیرامون شهر بویژه در تعطیلات پایان هفته طی نیم قرن اخیر به صورت یک پدیده عام درآمده است که ادامه و تکرار این فعالیت می تواند به عنوان انگیزه سکونت گزینی در قالب خانه های دوم توسط گروهها و طبقات مختلف گردشگران تجلی یابد. (شاریه، ۱۳۷۳، ص ۲۳۱) رفتارهای سکونت گزینی در نواحی روستایی، موضوعی است که امروزه نزد متخصصین روستا شناسی و برنامه ریزی روستایی از جایگاه مهمی برخوردار است. زیرا این موضوع مانند سایر رفتارهای انسان در محیط، طی چند دهه اخیر مفهومی تازه بخود گرفته است. (فشارکی، ۱۳۷۵، ص ۱۶۰) بررسی و تجزیه و تحلیل رفتاری اختیارکنندگان (مالکان) خانه های تفرجگاهی در محدوده مطالعه با استناد به خاستگاه طبقه اجتماعی، اقتصادی، انگیزه، مدت حضور و نگرش گردشگران به فرآیند اوقات فراغت از عوامل حائز اهمیت تحقیق بشمار می آید. مطالعات مقدماتی نشان می دهد دو گروه عمده جهت فراغت به روستاها وارد می شوند، گروه اول میهمانان روستایی الاصل و دسته دوم میهمانان فصلی می باشند که نحوه اقامتشان با هم متفاوت است. (تاج، ۱۳۸۷، ص ۱۸) هر یک از گروههای نامبرده ممکن است از رده های سنی، قومی - نژادی یکسانی باشند ولی از نظر سطح درآمد به دو گروه کم درآمد و پر درآمد جامعه تقسیم می شوند و در محله های متفاوت شهری زندگی می کنند. بنابراین وجود نابرابریها و ناهمتراییهای فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی (مقولات شغلی، دستیابی به فرهنگ فرا تحصیل، تعلیم تربیت، سطوح مختلف زندگی، مراودات متقابل، آمال و آرزوها) در بین گروههای گردشگر که باعث بروز رفتارهای متضاد در روستا می گردد را نباید نادیده گرفت، این رفتارها توانسته اند در نحوه سکونت گزینی در محل اقامت گردشگران در شهر و انتخاب مکان استقرار آنها به عنوان خانه دوم در روستا تاثیر گذار باشد. شکل گیری اولیه خانه های دوم در خارج از بافت روستا بوده، اما مشاهدات صورت گرفته حاکی

تحلیل فضایی-رفتاری الگوهای سکونت‌گزینی..... ۶۳۱۱۱

از آنست که همه گیر شدن این پدیده در بین شهروندان این روند را به داخل بافت روستا کشانده و جامه ای شهری به کالبد و بافت روستاهای منطقه پوشانده است. طی ۴-۳ دهه اخیر گزارشهایی از سوی محققین و جغرافیدانان (رهنمایی ۱۳۵۷) بویژه جغرافیدانان روستایی از پیدایش و رونق این پدیده در پی آن اثرات وجود خانه های دوم در نواحی مختلف روستایی (تاج، ۱۳۷۷، حسینی حاصل، ۱۳۸۴ و نقیبیان، ۱۳۸۴) کشور ارائه شده است. (تاج، ۱۳۸۷، ص ۱۲) در سال ۱۳۷۰ دکتر بهروز به بررسی ادراک محیطی و رفتار در قلمرو مطالعات جغرافیای رفتاری پرداخت. پس از آن خلیلی، ۸۲-۱۳۸۱. ضیایی، صالحی نسب، ۱۳۸۷ و سعیدی سوق ۱۳۸۷. به تحقیقاتی در زمینه تلفیق روابط محیط و رفتار انسان پرداختند. برخی از تحقیقات به گونه ای جبر محیط را زمینه ساز رفتار انسان می دانند. اما امروزه با غلبه انسان بر محیط نگرشی نو در تبیین دو علم جغرافیا و روانشناسی در بین علوم دیگر پدیدار گشته است. بررسیها نشان می دهد که شرایط زیستی انسان و موطن او تعیین کننده رفتارش با محیط و در محیط می باشد. با این توصیف بدیهی است که در پروسه تحقیق با کمبود مطالعات فضایی - رفتاری در زمینه زیر ساختهای موثر در رفتار انسان در امر گزینش نسبت به مکان مواجه شده ایم. در بررسی اسنادی چارچوب نظری تحقیق به علت بارز بودن نقش و عامل دسترسی (مسافت) شهر تهران به منطقه مورد مطالعه که زمینه ساز مراجعت شهروندان و اقدام آنها به تملک خانه های دوم در محدوده شده است و در پی گسترش این عامل شهری شدن چشم انداز روستایی بیش از پیش خود را نشان می دهد، نظریه پخش و مدل تغییرات اجتماعی شهری شدن چشم انداز روستایی و کاربرد آن در درک عناصر خانه های دوم مورد استفاده قرار گرفته است. هدف اصلی پژوهش بررسی و تحلیل فرایندهای فضایی- رفتاری گردشگرانی است که برای گذران اوقات فراغت خود به روستاهای دهستان لواسان کوچک مراجعه می نمایند و در پی استمرار این مراجعت، اقدام به سکونت گزینی در قالب خانه های دوم می نمایند. این پژوهش با تلفیق و تبیین علم جغرافیای محیط و علوم

۱۳۹۲ فصلنامه جغرافیا، شماره بیست و چهارم، بهار و تابستان

رفتاری که اساساً رفتار انسان را در محیط در پس عوامل بنیادی زندگی او (شاخصهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی) به تصویر می کشد (مرتضوی، ۱۳۸۵، ص ۱۷)، طبقات مختلف گردشگران و سکونت گزینی آنها را در قالب سکونتگاه دائمی در شهر و اقامتگاه دوم در روستا مورد مطالعه و بررسی قرار داده است.

مروری بر ادبیات موضوع

تحلیل فضایی-رفقاری الگوهای سکونت‌گزینی..... ۶۵۱۱۱

دربرسی اسنادی چارچوب نظری تحقیق با توجه به تلفیق علم جغرافیا و روانشناسی، مدل‌ها و نظریه‌های جغرافیای رفتاری از قبیل نظریه مدل مکان مرکزی کریستالر، مدل افزایش خانه‌های دوم متناسب با یک الگوی حلقه متحدالمرکز، نظریه bunce (۱۹۸۲)، مدل جاذبه تحت عنوان نظریات جغرافیایی و نظریه‌هایی از قبیل سایمونز و بیکر، کینگ و کالج (مدل گره‌ای _خطی)، الگوی نظام‌های اجتماعی انسان نیز در زمره نظریات روان‌شناسی مورد توجه قرار گرفته‌اند.

در این مساله دوری و نزدیکی چشم‌اندازهای روستایی نسبت به شهر در تسریع و یا تاخیر تحولات جمعیتی در محدوده مورد مطالعه تاثیر به‌سزایی داشته‌است. به علت بارز بودن نقش عوامل دسترسی (مسافت) شهر تهران به منطقه‌ی مورد مطالعه که زمینه‌ساز مراجعت شهروندان و اقدام آن‌ها به تملک خانه‌های دوم در محدوده شده‌است. در پی گسترش این عامل شهری شدن چشم‌انداز روستایی بیش از پیش خود را نشان می‌دهد، نظریه پخش و مدل تغییرات اجتماعی شهری شدن چشم‌انداز روستایی و کاربرد آن در درک عناصر خانه‌های دوم مورد استفاده قرار گرفته‌است.

روش‌شناسی تحقیق

این پژوهش از نوع پژوهش توصیفی-پیمایشی می‌باشد، قلمرو مکانی تحقیق شامل روستاهای دهستان لواسان کوچک از بخش لواسانات، شهرستان شمیرانات استان تهران بوده. جامعه آماری پژوهش شامل دو گروه هدف از میان گردشگران روستایی: ۱- گردشگران روستایی الاصل ساکن شهر تهران (دارای املاک یا خانه پدری در روستا) ۲- گردشگران غیر بومی ساکن شهر تهران (مالک خانه‌های دوم) می‌باشند. جامعه آماری از میان ۷ روستای دهستان مورد مطالعه به روش Interval انتخاب شده و طبقه‌بندی افراد مصاحبه

۶۶// دو فصلنامه جغرافیا، شماره بیست و چهارم، بهار و تابستان ۱۳۹۲

شونده با استفاده از فرمول کوچران صورت گرفته است. تعداد ۲۸۵ نفر از سرپرست خانوار گردشگران مورد پرسشگری در امر تحقیق قرار گرفته اند.

تحقیق حاضر بر پایه دو مرحله کمی و کیفی طراحی گردید به گونه ای که در مرحله کمی که بخش اصلی تحقیق را شامل می گردد، با استفاده از ابزار پرسشنامه، جامعه گردشگران روستایی ساکن تهران را مخاطب قرار داده و سولاتی در مورد شاخصهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی آنها که زمینه ساز الگوهای رفتاری در امر سکونت گزینی شان در روستا می باشد را مورد سنجش قرار داده است. در مرحله کمی پس از حصول اطمینان از روایی و پایایی پرسشنامه، اقدام به گردآوری اطلاعات در دهستان مورد مطالعه گردید

یافته ها و نتایج تحقیق:

نتایج این تحقیق بر اساس آزمون دو فرضیه می باشد که فرضیه اول خود شامل ۱۰ متغیر است: با استفاده از آزمون استقلال صفات نتایج حاصل از گردآوری داده ها در قالب فرضیه های تحقیق مورد آزمون قرار گرفته است و مشخص گردید که از بین عوامل مختلفی که به عنوان متغیرهای فرضیه اول تاثیر گذار در امر تحقیق انتخاب شده بود، دو متغیر نوع اتومبیل با رفتار سکونت گزینی گردشگران در شهر و گذران اوقات فراغت گردشگران با محله سکونتشان در شهر از رابطه معنی داری برخوردار نبودند. بقیه فرضیات با رفتارهای سکونت گزینی گردشگران در شهر و روستا مرتبط می باشند

جدول شماره (۱) آزمون فرضیه ها، یافته ها و نتایج تحقیق:

فرضیه ها	α	df	محاسبه شده χ^2	جدول χ^2	رد یا قبول فرضیه (نتیجه)
فرضیه ۱-۱ H. - بین شغل و رفتار سکونت گزینی گردشگران در شهر محل	.۰۵	۸	۳۳۰٫۷۳	۱۵٫۵	میان شغل و رفتارهای سکونت گزینی گردشگران در شهر محل سکونتشان رابطه

تحلیل فضایی-رقارای الگوهای سکونت‌گزینی..... ۶۷۱۱۱

معناداری وجود دارد.					سکونتشان رابطه معناداری وجود ندارد. H ₁ - بین شغل و رفتارهای سکونت‌گزینی گردشگران در شهر محل سکونتشان رابطه وجود دارد.
میان شغل و رفتارهای سکونت‌گزینی گردشگران در روستا رابطه معناداری وجود دارد.	۱۵,۵	۵۱۲,۰۱۱	۸	./۵	فرضیه ۱-۲ H ₁ - بین شغل و رفتارهای سکونت‌گزینی گردشگران در روستا رابطه معناداری وجود ندارد. H ₁ - بین شغل و رفتارهای سکونت‌گزینی گردشگران در روستا رابطه معناداری وجود دارد.
میان میزان درآمد و رفتارهای سکونت‌گزینی گردشگران در شهر محل سکونتشان رابطه معناداری وجود دارد.	۱۵,۵	۲۱۷,۰۱۷	۸	./۵	فرضیه ۱-۳ H ₁ - بین درآمد و رفتارهای سکونت‌گزینی گردشگران در شهر محل سکونتشان رابطه معناداری وجود ندارد. H ₁ - بین درآمد و رفتارهای سکونت‌گزینی گردشگران در شهر محل سکونتشان رابطه معناداری وجود دارد.
میان میزان درآمد و رفتارهای سکونت‌گزینی گردشگران در روستا رابطه معناداری وجود دارد.	۱۵,۵	۳۲۴,۴۹	۸	./۵	فرضیه ۱-۴ H ₁ - بین درآمد و رفتارهای سکونت‌گزینی گردشگران در روستا رابطه معناداری وجود ندارد. H ₁ - بین درآمد و رفتارهای سکونت‌گزینی گردشگران در روستا رابطه معناداری وجود دارد.
میان محل تولد و رفتارهای سکونت‌گزینی گردشگران در شهر محل سکونتشان رابطه معناداری وجود دارد.	۱۵,۵	۲۳۶,۷۵	۸	./۵	فرضیه ۱-۵ H ₁ - میان محل تولد و رفتارهای سکونت‌گزینی گردشگران در شهر

۶۸// دو فصلنامه جغرافیا، شماره بیست و چهارم، بهار و تابستان ۱۳۹۲

معناداری وجود دارد.					محل سکونتشان رابطه معناداری وجود ندارد. H ₁ - میان محل تولد و رفتارهای سکونت گزینی گردشگران در شهر محل سکونتشان رابطه معناداری وجود دارد.
میان محل تولد و رفتارهای سکونت گزینی گردشگران در روستا رابطه معناداری وجود دارد.	۱۵,۵	۴۳۲,۵۲	۸	۰,۵	فرضیه ۶-۱ H ₁ - میان محل تولد و رفتارهای سکونت گزینی گردشگران در روستا رابطه معناداری وجود ندارد. H ₁ - میان محل تولد و رفتارهای سکونت گزینی گردشگران در روستا رابطه معناداری وجود دارد.
میان رفتارهای گذران اوقات فراغت و رفتارهای سکونت گزینی گردشگران در شهر محل سکونتشان رابطه معناداری وجود ندارد.	۹,۴۹	۸,۶۳	۴	۰,۵	فرضیه ۷-۱ H ₁ - میان رفتارهای گذران اوقات فراغت و رفتارهای سکونت گزینی گردشگران در شهر محل سکونتشان رابطه معناداری وجود ندارد. H ₁ - میان رفتارهای گذران اوقات فراغت و رفتارهای سکونت گزینی گردشگران در شهر محل سکونتشان رابطه معناداری وجود دارد.
میان رفتارهای گذران اوقات فراغت و رفتارهای سکونت گزینی گردشگران در روستا رابطه معناداری وجود دارد.	۹,۴۹	۳۶,۹۶	۴	۰,۵	فرضیه ۸-۱ H ₁ - میان رفتارهای اوقات فراغت و رفتارهای سکونت گزینی گردشگران در روستا رابطه معناداری ندارد. H ₁ - میان رفتارهای گذران اوقات فراغت و رفتارهای سکونت گزینی گردشگران در روستا رابطه معناداری وجود دارد.

تحلیل فضایی-رفقاری الگوهای سکونت‌گزینی ۶۹۱۱۱

فرضیه ۹-۱ H. - بین نوع اتومبیل و رفتارهای سکونت‌گزینی گردشگران در شهر محل سکونتشان رابطه معناداری وجود ندارد. H _۱ - بین نوع اتومبیل و رفتارهای سکونت‌گزینی گردشگران رابطه معناداری وجود دارد.	۰.۵	۴	۷,۴۷	۹,۴۹	میان نوع اتومبیل و رفتارهای سکونت‌گزینی گردشگران در شهر محل سکونتشان رابطه معناداری وجود ندارد.
فرضیه ۱۰-۱ H. - بین نوع اتومبیل و رفتارهای سکونت‌گزینی گردشگران در روستا رابطه معناداری وجود ندارد. H _۱ - بین نوع اتومبیل و رفتارهای سکونت‌گزینی گردشگران در روستا رابطه معناداری وجود دارد.	۰.۵	۸	۲۸۳,۳۱	۱۵,۵	میان نوع اتومبیل و رفتارهای سکونت‌گزینی گردشگران در روستا رابطه معناداری وجود دارد.
فرضیه دوم H. - میان محل سکونت گردشگران و رفتارهای سکونت‌گزینی آنها در روستا رابطه معناداری وجود ندارد. H _۱ - میان محل سکونت گردشگران در شهر و رفتارهای سکونت‌گزینی آنها در روستا رابطه معناداری وجود دارد.	۰.۵	۴	۴۱,۱۴	۹,۴۹	میان محل سکونت گردشگران در شهر رفتارهای سکونت‌گزینی آنها در روستا رابطه معناداری وجود دارد.

بحث و نتایج

طی چند دهه اخیر گذران اوقات فراغت یکی از نیازهای اصلی جامعه انسانی شهرها بشمار می‌آید. ساکنین شهر جهت سپری کردن ایام فراغت خود گاه‌اقدام به تصاحب خانه‌های دوم در مکانهای فراغتی می‌نمایند. این گردشگران گروههای متفاوتی از جامعه را تشکیل می‌دهند که هر یک رفتاری متضاد از خود بروز می‌دهند.

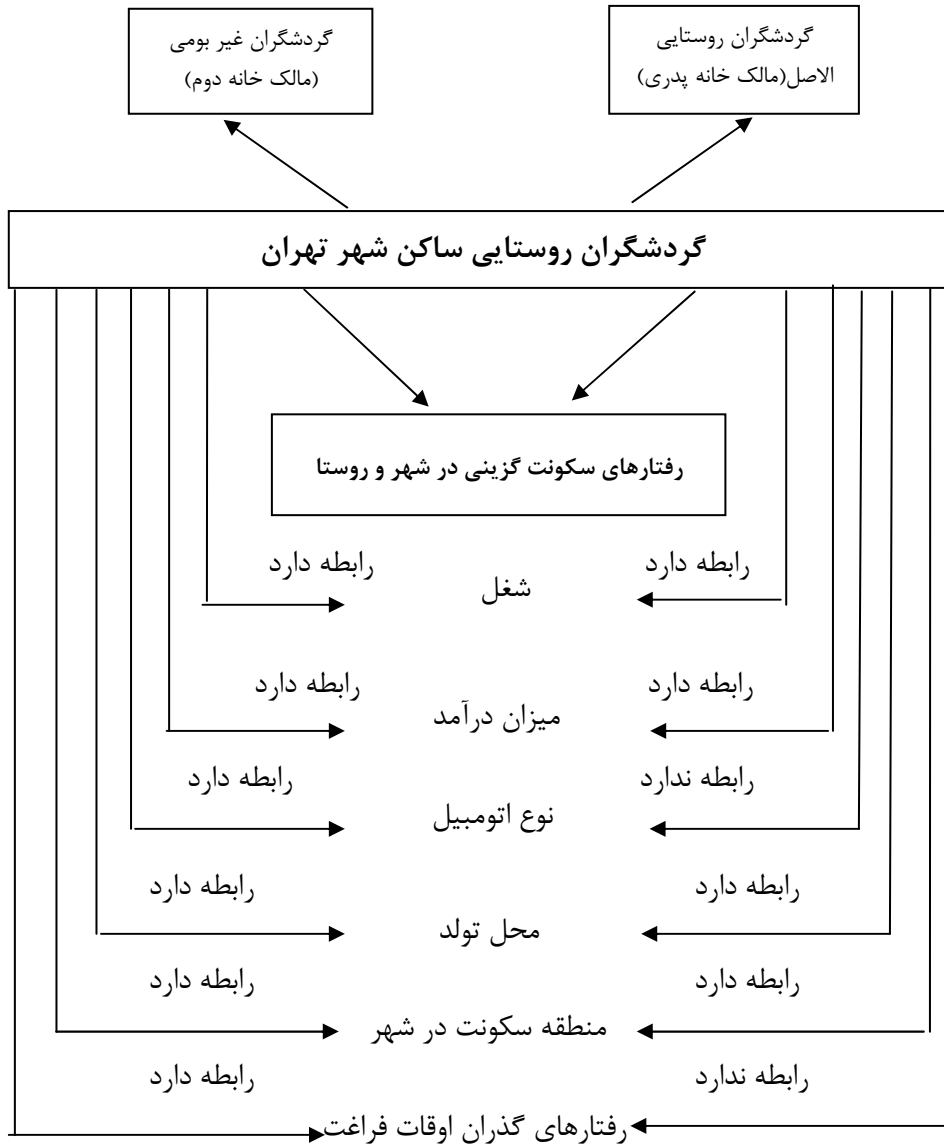
۱۷۰ // دو فصلنامه جغرافیا، شماره بیست و چهارم، بهار و تابستان ۱۳۹۲

- گردشگران غیر بومی اغلب در اماکن شهری با اعتبار ممتاز دارای سکونت دائم و ویلایی متجمل در روستاهای دارای اقامت خود می باشند. این گروه در سپری کردن اوقات فراغت خود گاهی هزینه گزافی را می پردازند مانند معاشرتهای دوستانه پر زرق و برق در خانه های ویلاقی شان، ورزشهای خاص، سفرهای خارجی، نوع اتومبیل خاص نسبت به اقشار دیگر جامعه و میزان در آمد بالاتر، رفتارهای گذران اوقات فراغت مطلوبتر، شغل و وجهه اجتماعی مناسب نسبت به گروه دوم از تفاوتهای بارز بین این دو گروه می باشد.

- گردشگران روستایی الاصل که نسبت به دسته فوق از رده سنی کمتری برخوردارند. این گروه برخلاف گروه اول که خانه ویلایشان (خانه دوم) را برحسب محل سکونتشان در شهر انتخاب می کنند، محل سکونتشان در شهر را براساس نزدیکی مسافت و سهولت دسترسی به خانه پدریشان در روستا بر می گزینند و اغلب در شرق تهران سکنی گزیده اند. این گروه بیشتر قشر متوسط جامعه را تشکیل می دهند و رفتار و آدابی معمول تر نسبت به گروه اول دارا می باشند. اوقات فراغت خود را اغلب به سفرهای داخلی، معاشرتهای فامیلی، تماشای تلویزیون، ماهواره و ... اختصاص می دهند.

- تفاوت در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی گردشگران منجر به فرایند عدم تعامل مناسب میان طبقات مختلف شده است.

تحلیل فضایی-رفقاری الگوهای سکونت‌گزینی ۷۱۱۱۱

با توجه به نتایج حاصل از تحقیق اقدامات زیر توصیه میشود:

۱- در نواحی جغرافیایی که پتانسیل رشد خانه های دوم وجود دارد، تحقیقات در خصوص تاثیرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی گردشگران که منجر به تراوش رفتار سکونت گزینی آنها در روستا می گردد، مورد بررسی قرار گیرد.

۲- ارائه راهکارهای مناسب در روستاهایی که با رشد بالای خانه های دوم مواجه هستند، جهت یکپارچه سازی (همشکل سازی) خانه های دوم با بافت و کالبد روستا و مساکن روستایی و جلوگیری از تغییر چشم انداز محیط روستایی جهت جذب بیشتر گردشگر و احساس آرامش ساکنین روستا.

۳- کنترل بر ساخت و سازهای دوم علی الخصوص برای گردشگرانی با تمکن بالا در فضاهای کوهپایه ای و ارتفاعات زیاد جهت امنیت بیشتر گردشگران و ساکنین روستا با توجه به موارد زیر:

- عدم صدور مجوز بر ساخت و ساز از سوی شهرداری

- عدم تبلیغات و معامله های سودآور خطر ساز جهت فروش زمین از سوی مشاورین املاک

- آموزشهای ترویجی و آگاه سازی روستائیان از مشکلات فروش این قبیل زمینها به

گردشگران

۴- با توجه به گسترش و کثرت ساخت خانه های ویلایی در دهستان لواسان کوچک و عدم تعادل در توزیع مسافر در زمان تعطیلات (فصلی-آخر هفته) و عدم وجود رابطه منطقی بین حداکثر و حداقل گردشگر در زمانهای مختلف فراغت ضروری است مساله کنترل ترافیک در ایام ازدحام اتومبیلهای شخصی مد نظر قرار گیرد.

تحلیل فضایی-رفقاری الگوهای سکونت‌گزینی..... ۷۳۱۱۱

منابع:

- ۱- بهفروز. فاطمه، (۱۳۷۰)، "بررسی ادراک محیطی و رفتار در قلمرو مطالعات جغرافیایی رفتاری و جغرافیای انسانی"، فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، معاصر، سال ششم، شماره ۲۰، مشهد: آستان قدس رضوی.
- ۲- پاپلی یزدی. محمد حسین، سقایی. مهدی، (۱۳۸۵)، گردشگری (ماهیت و مفاهیم)، انتشارات سمت، چ اول
- ۳- تاج. شهره، (۱۳۸۷)، "خانه های دوم بحثی نو در ادبیات جغرافیای روستایی ایران"، فصلنامه علمی پژوهشی جغرافیا، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، شماره ۵
- ۴- تاج. شهره، (۱۳۷۷)، بررسی ویژگیها و روند تغییرات فرمی و نقش روستاهای حومه ای ما در شهر تهران در رابطه با فاصله مجاورتی و نظام سلسله مراتبی در سالهای (۷۵-۱۳۵۵) "مطالعه موردی: شهرستان شمیرانات"، استاد راهنما: دکتر فاطمه بهفروز، رساله دوره دکترای تخصصی، جغرافیای انسانی، گرایش برنامه ریزی روستایی، گروه جغرافیا، دانشگاه ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه تهران، جلد ۲
- ۵- حسینی حاصل. سیده لیلا، (۱۳۸۳-۸۴)، بررسی تاثیرات فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و کالبدی خانه های دوم بر روستاهای دهستان رودبار قصران، استاد راهنما: شهره تاج، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، گروه جغرافیا، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
- ۶- خلیلی. رضا، (۱۳۸۱-۸۲)، نقش صنعت گردشگری در تعدیل رفتارهای محله گرایی در ایران، استاد راهنما: غلامحسین حیدری، رساله کارشناسی ارشد، جغرافیای سیاسی.
- ۷- سعیدی سوق. حبیب الله، (۱۳۸۷)، مقایسه نیمرخ شخصیتی ساکنین اقالیم متفاوت ایران، حسین محمدی، رساله کارشناسی ارشد، جغرافیای طبیعی (اقلیم)، دانشگاه تهران، دانشکده جغرافیا
- ۸- شاریه. ژان برنار، (۱۳۷۳) شهرها و روستاها- آزمونی در گوناگونی مناسبات شهر-روستا در جهان، سیروس سهامی، نشر نیکا، چ اول
- ۹- ضیایی. محمود، صالحی نسب. زهرا، (۱۳۸۷)، "گونه شناسی گردشگران خانه های دوم و بررسی اثرات کالبدی آنها بر نواحی روستایی" مطالعه موردی: رودبار قصران"، پژوهشهای جغرافیای انسانی، شماره ۶۶
- ۱۰- فشارکی. پریدخت، (۱۳۷۳)، جغرافیای روستایی، مرکز انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی، چ اول
- ۱۱- مرتضوی. شهناز، (۱۳۸۰)، روانشناسی محیط و کاربرد آن، تهران: دانشگاه شهید بهشتی
- ۱۲- مرکز آمار ایران، (۱۳۸۵)، سرشماری عمومی نقوس مسکن

۱۷۴//دوفصلنامه جغرافیا، شماره بیست و چهارم، بهار و تابستان ۱۳۹۲

۱۳- نقیبیان. مهدی، (۸۴-۱۳۸۳)، اثرات اجتماعی، اقتصادی و کالبدی خانه های دوم در نواحی روستایی-نمونه موردی: دهستان شانديز، استاد راهنما: شهر تاج، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، مجتمع دانشگاهی ولیعصر، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی .

۱۴- [http://geography groups \ .blogfa.com](http://geography%20groups%20.blogfa.com)